

"Vertrouw niet op overheid zorg zélf voor uw pensioen"

Specialisten waarschuwen: ons pensioenstelsel staat op instorten

"Ons wettelijk pensioenstelsel staat op instorten als we niet snel ingrijpen." Dat schrijven VUB-professor economie Jef Vuchelen (foto) en Mark Scholliers in een nieuw boek, 'Het Grote Pensioenbedrog'.

Daarin stellen ze dat ons pensioen op drijfzand gebouwd is. De maatregelen van opeenvolgende regeringen om ons pensioen te redden "komen in de praktijk neer op morrelen in de marge", klinkt het. Vooral omdat een hele reeks problemen onderbelicht blijft. BART MOERMAN

Wat zijn de problemen met het huidige systeem?

X Pensioensysteem is piramidespel

In ons pensioensysteem zit een belangrijke tegenstrijdigheid: werknemers en zelfstandigen zien hun pensioenbijdragen als een soort van verzekeringspremies, die automatisch recht geven op een vooraf vastgelegd pensioenbedrag. Maar dat is niet waar, beklemtonen de auteurs: de bijdragen dienen enkel om de uitkeringen te betalen van de huidige gepensioneerden. Daardoor functioneert heel het systeem als een piramidespel: naarmate het aantal mensen dat bijdragen betaalt zal verminderen, neemt het gevaar toe dat de uitkeringen niet meer betaald kunnen worden: tegen 2060 moeten amper twee werkenden samen al één gepensioneerde onderhouden, en in theorie dus elk 700 euro per maand ophoesten.

X Voorspellingen zijn te optimistisch

Een hele reeks commissies doet voorspellingen over de toekomst. Maar zij gaan uit van al te optimistische prognoses, vooral over de economische groei. "Economisten doen dat altijd. Zelfs het Internationaal Muntfonds moet altijd zijn prognoses verlagen", zegt professor Jef Vuchelen. Bovendien houdt men volgens hem onvoldoende rekening met mogelijke zware economische crisissen.

X 300.000 jobs nodig om verhoging pensioenleeftijd op te vangen

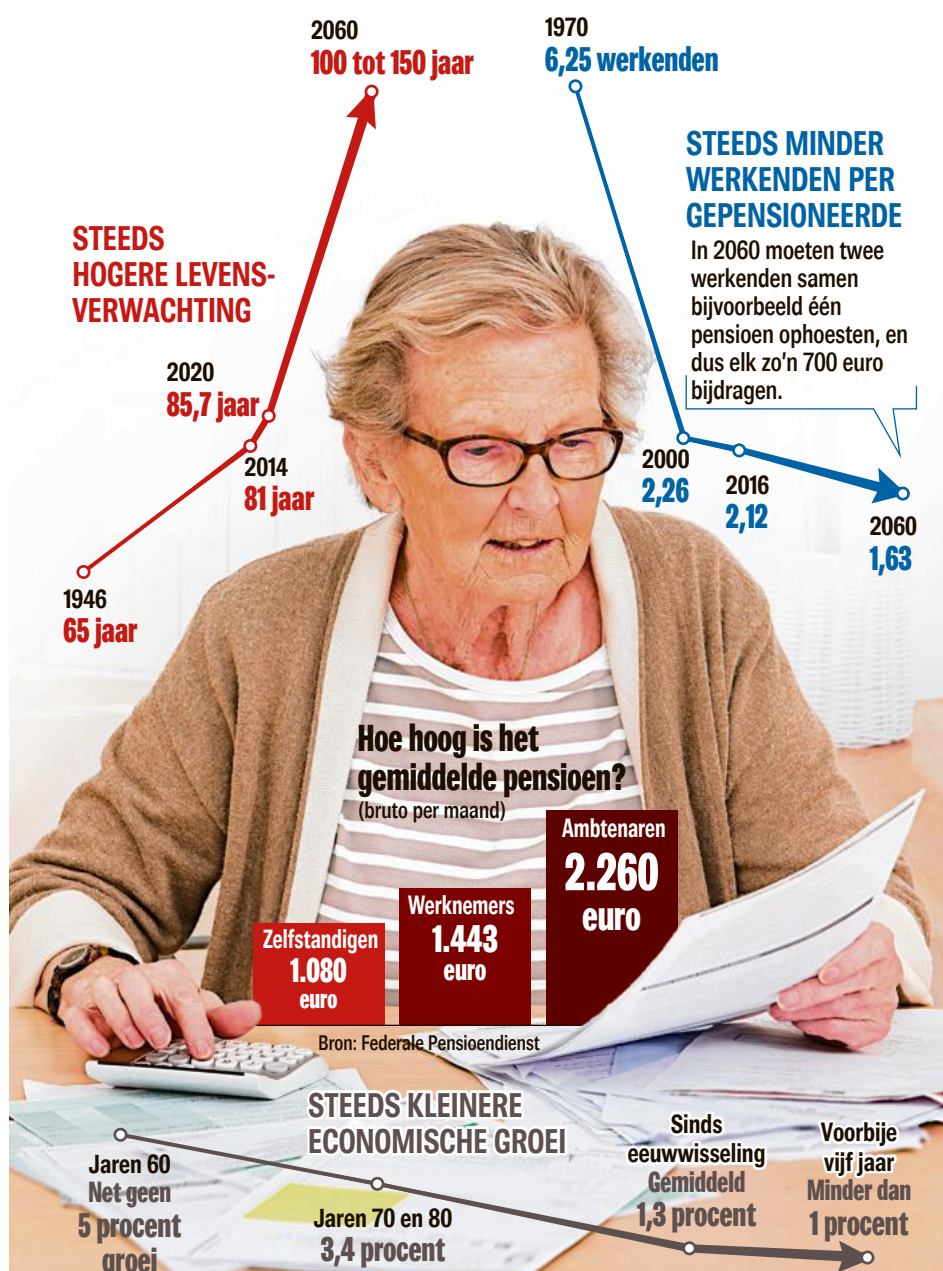
We gaan in de toekomst tot ons 67ste in plaats van tot ons 65ste werken. Maar die ouderen die langer aan de slag zijn, nemen in totaal zo'n 300.000 jobs in beslag. "Men gaat ervan uit dat de werkgelegenheid voldoende zal stijgen om dat op te vangen. Niets staat die hypothese", zegt Vuchelen. Hij vreest dat de pensioenbetalingen wel zullen dalen, maar dat de bijdragen voor de werkloosheid gaan stijgen, waardoor het voor de overheidsfinanciën nauwelijks een verschil zal maken.

X Putten in sociale zekerheid gaan nog groeien

Eén van de grote onderschattingen is volgens Vuchelen de toename van het aantal mensen met jobs die weinig of niet aan de sociale zekerheid bijdragen. Dat geldt bijvoorbeeld voor Uber-chauffeurs, of mensen die leven van verhuring van hun woning via systemen als Airbnb. Maar hetzelfde geldt voor flexi-jobs zoals in de horeca. Naarmate dat soort jobs toeneemt, verminderen de bijdragen aan de sociale zekerheid, en dus ook aan de pensioenen.

X Straks zijn we langer met pensioen dan we werken

Het pensioen voor werknemers is bedacht kort na de Tweede Wereldoorlog, toen men gemiddeld maar 65 jaar oud werd. Nu is dat gemiddelde al fors gestegen tot 81 jaar, dus volgens dezelfde logica zou iedereen nu ook al tot zijn 81ste moeten blijven werken, wat in de praktijk natuurlijk een onmogelijke opdracht is.

Wat zijn de gevolgen?

X Het pensioen gaat stilaan of drastisch omlaag

De onbetaalbaarheid van de pensioenen gaat er volgens Vuchelen toe leiden dat de bedragen geleidelijk uitgehold worden. Dat gebeurt trouwens nu al deels, bijvoorbeeld door de niet-indexering. Maar er loert nog een groter gevaar om de hoek: als de Belgische openbare financiën door één of andere economische schok verder verslechteren, lopen we het risico in een Grieks scenario terecht te komen, waarbij Europa ons dwingt om de pensioenbedragen te verlagen.

Een bijkomend probleem treft gepensioneerden hun spaarcenten: regeringen hebben de neiging daar belastingen op te heffen om tekorten op te vangen. Denk recent aan de stijging van de roerende voorheffing, of belastingen op de opbrengst van pensioensparen.

Wat is de oplossing?

X Vertrouw het niet en begin te sparen

Een drastische hervorming van ons pensioensysteem is nodig, zegt Vuchelen. Maar hij raadt de bevolking aan daar niet op te vertrouwen, en zélf te beginnen sparen voor zijn of haar pensioen. "Niemand kan u verhinderen te speculeren op uw toekomstig wettelijk pensioen, maar dan moet u niet klagen als het verkeerd afloopt", stellen de auteurs.

Je hebt zo'n 120.000 euro nodig om gedurende twintig jaar 500 euro extra per maand te hebben. Wie vanaf zijn twintigste maandelijks 97,13 euro spaart, komt aan dat bedrag, hebben de auteurs berekend.

INFO
'Het Grote Pensioenbedrog', Jef Vuchelen en Mark Scholliers, Van Halewyck, 204 blz.